

150 lat

KANAŁU ELBLĄSKIEGO

Dodatek specjalny

Drugiej takiej atrakcji nie ma na całym świecie

W tym roku mija 150 lat od uruchomienia Kanału Elbląskiego, obecnie największej atrakcji turystycznej w województwie warmińsko-mazurskim

Piękno krajobrazu regionu, jego liczne zabytki, niezliczone zakątki dziewiczej przyrody i fascynująca konstrukcja kanału zawsze przyciągały turystów z całego świata. Atrakcje turystyczne w regionie to nie tylko niezaprzeczalne piękno, ale także wymagająca zaangażowania gałąź gospodarki o bardzo dużym znaczeniu ekonomicznym. Dla Kanału Elbląskiego 2010 rok jest wyjątkowy, nie tylko z powodu jubileuszu istnienia. To także półmetek realizacji projektu pod nazwą „Zintegrowany system promocji turystycznej obszaru Kanału Elbląskiego”. Projekt realizowany jest w latach 2008 – 2011, jego liderem jest samorząd województwa warmińsko-mazurskiego, a partnerami są

powiaty: elbląski, iławski i ostródzki, przy wsparciu gmin leżących w sąsiedztwie kanału. Kraina Kanału Elbląskiego z pewnością zasługuje na wsparcie. Dowodem tego jest olbrzymie dofinansowanie projektu ze środków Unii Europejskiej, która dostrzegła niezaprzeczalne walory regionu i Kanału Elbląskiego.

Urządzenia pracujące na kanale działają w swojej niezmienionej postaci od 150 lat. Inżynier odpowiedzialny za budowę kanału – Georg Jakob Steenke umożliwił połączenie jeziora Drużno z położonymi wyżej akwenami znajdującymi się na północ od Ostródy. Różnica poziomów wody między nimi wynosi prawie 100 metrów. Pokonywana jest ona dzięki unikatowemu systemowi pochylni w Całunach Nowych, Jeleniach, Oleśni-

cy, Kątach i Buczyńcu. W innym miejscu kanału, w okolicach Miłomłynna i Ostródy, różnice te pokonuje się dzięki czterem śluzom.

W krainie Kanału Elbląskiego można podziwiać atrakcje przyrodnicze, historyczne i kulturowe, ale przede wszystkim można tu odbyć niezapomniany rejs statkiem pasażerskim, łodzią żaglową lub kajakiem po pochylniach. Obszar kanału jest bardzo atrakcyjny dla wodniaków. Rozpoczynając rejs na najdłuższym jeziorze w Polsce – Jezioraku (27 km długości), można popłynąć do Miłomłynna i Ostródy, gdzie warto spróbować swoich sił na nartach wodnych, lub wybrać się w dalszą podróż w kierunku Elbląga, rezerwatu jeziora Drużno, a następnie Zalewu Wiślanego. Turyści preferujący zwiedzanie krainy

na rowerach mają do dyspozycji ponad 600 kilometrów szlaków rowerowych. Również ci preferujący piesze wędrówki mogą skorzystać z licznych ścieżek i szlaków wytyczonych wśród lasów oraz łąk, gdzie zlokalizowanych jest wiele miejsc godnych uwagi każdego globtrotera. Dogodne połączenia kolejowe, drogowe i wodne z Elblągiem, Ostródą oraz Iławą dają wiele możliwości zaplanowania zwiedzania krainy w bardzo elastyczny sposób.

Kraina Kanału Elbląskiego to także ośrodki wypoczynkowe, kompleksy spa, hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne oraz pola namiotowe z wypożyczalnią wszelkiego rodzaju sprzętu turystycznego. Każdy znajdzie tu coś dla siebie.

Piąty cud Polski

Najbardziej unikatowym w skali światowej szlakiem wodnym o łącznej długości około 150 km i zarazem jednym z najcenniejszych zabytków sztuki hydrotechnicznej XIX wieku jest właśnie Kanał Elbląski

Oryginalność tego systemu wodnego polega na pokonywaniu stumetrowej różnicy poziomów wody za pomocą śluz i pochylni. Te ostatnie są szynowymi urządzeniami wyciągowymi, których maszynaria jest napędzana siłą przepływu wody. Walory techniczne kanału i krajoznawcze otoczenia sprawiły, że do 1945 roku wraz z zamkiem malborskim i ruchomymi wydmami na Mierzei Kurońskiej kanał ten zaliczany był do trzech cudów Prus Wschodnich. W 2007 roku ta unikalna droga wodna znalazła się na piątym miejscu listy siedmiu cudów Polski ogłoszonej przez dziennik „Rzeczpospolita”.

Historia budowy i żegluga

Decyzję o połączeniu jezior Pojezierza Iławskiego z Elblągiem podjął Pruski Parlament Krajowy w 1825 roku. Prace projektowe rozpoczęto w latach 30. XIX wieku. Budowę samej drogi wodnej rozpoczęto zaś 28 października 1844 roku, kiedy to w Miłomylinie na przedmieściu Sonnendorf – jak odnotował ówczesny kronikarz – gdzie projektowany szlak wodny miał się rozwidlać w kierunku Ostródy i Iławy, stawiono się 60 robotników z taczakami i łopatom. Na miejsce budowy przybyli, by wziąć udział w uroczystości, właściciele ziemscy, dostojnicy z Miłomylina i Ostródy, pracownicy miejscowego magistratu i rajcowie, oficerowie garnizonu ostródzkiego, członkowie bractwa kurkowego z Miłomylina, tamtejsza młodzież szkolna z nauczycielami oraz licznie przybyli widzowie na wozach lub pieszo.

Według „Kroniki miasta Miłomylina 1800 – 1922” już 18 sierpnia 1845 roku rozpoczęto budowę statków kanałowych. 15 października tegoż roku zwodowano pierwszy statek, który nazwano „Naprzód” (niem. Vorwärts). Natomiast 10 sierpnia 1850 roku pruski minister handlu baron August von der Heydt (1801 – 1874) wizytował budowę kanału w Miłomylinie. To właśnie on obok nadprezydenta Prus Theodora von Schöna (1773 – 1856) popierał starania G.J. Steenkego, a nawet dał pozwolenie na jego podróż do Stanów Zjednoczonych Ameryki. Oprócz poparcia tych polityków dużą rolę w realizacji idei budowy kanału odegrało też lobby właścicieli dóbr ziemskich leżących przy trasie kanału, a wśród zwolenników szyb-

kiej budowy kanału był m.in. baron Ernst Ludwig von Schrötter, starosta Pasłęka w latach 1846 – 1876.

W 1851 roku w Miłomylinie kupiec A. Cantorson, miejscowy kowal Strauß i ostródzki kupiec M.L. Korn zbudowali statek, któremu sam król Fryderyk Wilhelm IV na prośbę ostródzkiego starosty Karla Mathäusa Schedego nadał nazwę „Nadzieja” (niem. Hoffnung). Mimo niedokończenia budowy kanału na odcinku między jeziorem Pniewo a Jeleniami od 1852 r. uruchomiono jednak transport towarów z Iławy przez Miłomłyn do Elbląga częściowo drogą wodną i częściowo lądową. Parowce żegluga śródlądowej kursowały, przewożąc oprócz surowców i towarów pierwszych turystów między Iławą a Karczemką przez Miłomłyn. W Karczemce – miejscu, gdzie szlak wodny przecinał szosę łączącą Małdyty z Pasłękiem – znajdował się punkt, w którym przeładowywano towary i pasażerów na konne furmanki, a dalszy transport do Elbląga odbywał się drogą lądową. Rok później w Iławie rozpoczął działalność armator, który dysponował jednym drewnianym parowcem

♦ Zalewo, parostatek Ursula

„Kardinal”. Do „Kardinala” dołączył wkrótce żelazny parowiec śrubowy nazwany imieniem barona Heydta.

Pierwszy parostatek przyplął do Ostródy w 1856 lub w 1857 roku, jak podaje Johannes Müller w monografii Osterode in Ostpreussen z 1905 r. za nauczycielem szkoły miejskiej w Ostródzie od 1855 r. Leopoldem Augustem Wiechertem. Dzień, w którym ów parowiec pojawił się na Jeziorze Drwęckim, świętowały tysiące ostródzian, którzy, stojąc na nabrzeżu jeziora, podziwiali ów cud techniki.

Oficjalna inauguracja kanału odbyła się dopiero 31 sierpnia 1860 roku, kiedy

to przeprowadzono pierwszą próbę ukończonej pochylni w Buczyńcu. Wówczas odbył się oficjalny rejs statkiem po pochylni, w którym uczestniczył wzmiankowany wcześniej baron August von der Heydt jako gość najwyższy rangą – bankier, polityk i pruski minister. Dwa miesiące później po przejściu sześciu barek przez wszytkie pochylnie uruchomiono Kanał Elbląski dla żegluga towarowej. Wiosną 1861 r. kanał oddano do powszechnego użytku, a sezon trwał tego roku od 4 kwietnia do 2 grudnia.

Już w 1864 roku dwujęzyczny dodatek do ostródzkiego „Kreisblattu” pt. „Oznajmienia polityczne” (Politische Mitteilungen) donosił, że Ostróda otrzymała nową drogę handlową – kanał łączący Elbląg z jeziorem Szelaż. Odcinek kanału od Jeziora Drwęckiego miał prowadzić przez plac Wolfa, ogrody Zabłotnego, Weysa i Tesznera przez łąki w Zwierzewie i granicą między zwierzewskim i ostródzkim lasem do Szelażnicy, a następnie do jeziora Szelaż. Ostatecznie uruchomienie połączenia przez Jezioro Pauzeńskie i służę Mała Ruś do jeziora Szelaż nastąpi-

♦ Fryderyk Wilhelm

stoczni elbląskiej (Schichau – Werft), których portem macierzystym oprócz Iławy był Miłomłyn.

O randze Ostródy świadczy fakt zlokalizowania w mieście siedziby Urzędu Budownictwa Wodnego (Wasserbauamt), w którego posiadaniu były trzy jednostki pływające: parowiec „Steenke”, początkowo z napędem kołowym, a od 1928 roku przebudowany na statek motorowy z napędem śrubowym, parostatek „Röthloff” oraz holownik motorowy „Osterode”.

Żegluga Ostródzka

Na przełomie lat 1901 – 1902 założono Ostródzkie Towarzystwo Żegluga (Osteroder Schiffarts – Gesellschaft), które zarejestrowano jako spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. W styczniu 1902 roku towarzystwo liczyło 69 członków (głównie wywodzących się z Ostródy, Miłomylina, Dąbrówna) i dysponowało kapitałem w wysokości 51 900 marek (173 udziały po 300 marek).

Celem gospodarczym ostródzkiej żegluga było zapewnienie szybkich i regularnych oraz za godziwą cenę przewozów ładunków do Ostródy i okolicznych miejscowości. W stoczni gdańskiej nabyto parowy holownik długości 24 m, szerokości 3 m, o mocy 40 koni, ładowności 900 cetnarów (1 cetnar pruski w latach 1817 – 1858 stanowił 51,447 kg). Oprócz holownika były dwie barki, każda o ładowności 1300 cetnarów.

Ostródzkie Towarzystwo Żegluga zainaugurowało działalność gospodarczą 21 kwietnia 1902 roku, kiedy to holownik pierwszy raz zawinął z ładunkiem do przystani nad Jeziorem Drwęckim.

W 1912 roku Adolf Tetzlaff (1888 – 1952) założył przedsiębiorstwo żegluga Schiffs – Reederei Adolf Tetzlaff. Firma trudniła się przewozami turystycznymi osób, holowaniem barek oraz spławianiem drewna. Pierwszą jednostką floty byli Tetzlaffa

była łódź motorowa „Nenufar” (niem. „Seerose”), którą wożono letników i turystów po jeziorach: Drwęckim, Pauzeńskim i Szelażu. Trasy wycieczek prowadziły do malowniczo położonych nad wodami i wśród okolicznych lasów – leśniczówek, punktów widokowych i miejsc wypoczynkowych. Odbywały się także rejsy spacerowe (wahadłowe) do wieży Bismarcka w parku Collisa, gdzie była niegdyś restauracja Sans-soucis im Oberland z kawiarnią. W 1937 roku obiekt przebudowano na hotel (obecnie „Panorama”).

Krótko przed I wojną światową Tetzlaff zakupił statek „Hertha”. Po wojnie ostródzka biała flota powiększyła się o małą łódź motorową „Heini”. Od 1927 roku na trasie Ostróda – Elbląg zaczęła regularnie kursować statek „Konrad” zbudowany w stoczni Schichaua. Rok wcześniej w Ostródzie oddano do użytku suchy dok, który służy do dzisiaj. Według wspomnień dawnych mieszkańców po Jeziorze Drwęckim odbywał krótkie rejsy wycieczkowe także stateczek „Pinguin”.

Organizacją i rezerwacją rejsów zajmowało się ostródzkie Biuro Obsługi Turystycznej (Verkehrsbüro), którego siedziba w latach 30. mieściła się przy Uferpromenade nr 19, obecnie ul. Słowackiego. Rejsy po kanale oferowały także dwie placówki w Elblągu prowadzone przez Wenzela i Harwardta oraz stowarzyszenie z Królewca pod nazwą Landesverkehrsverband Ost – u. Westpreussen e.V.

Przedsiębiorstwo Tetzlaffa funkcjonowało do stycznia 1945 roku. Po II wojnie światowej statki zostały znacjonalizowane (jedną jednostką trafiła do Warszawy), ich były właściciel zaś do końca swych dni pracował w Żegludzie Gdańskiej.

W latach 70. tabor pływający przejęła Żegluga Mazurska z siedzibą w Giżycku. Od 1992 roku do chwili obecnej armatorem jest Zakład Komunikacji Miejskiej w Ostródzie – Żegluga Ostródzko-Elbląska.

Oddanie kanału do eksploatacji pozytywnie wpłynęło na rozwój m.in. Ostródy, Iławy, Zalewa, Miłomylina i Małdyt. W końcu lat 50. XIX wieku powstała w Ostródzie fabryka maszyn i zbudowano duży spichlerz o pojemności 1000 lasztów (według miary gdańskiej 1 laszt = około 3000 litrów) oraz podniesiono rangę miejscowej szkoły miejskiej do poziomu szkoły średniej.

Na podstawie opracowania
Ryszarda Kowalskiego

FESTIWAL KRAINY KANAŁU ELBLĄSKIEGO OSTRÓDA 2010

29 SIERPNI 2010

PROGRAM FESTYNU JUBILEUSZOWEGO Z OKAZJI 150-LECIA KANAŁU

9 – Inscenizacja historycznego wydarzenia z 31 sierpnia 1860 r. – uroczystości oddania do użytku pochylni Buczyńiec pochylnia Buczyńiec
16.30 – Rozpoczęcie festynu, powitanie gości, wystąpienia marszałka i starostów – partnerów projektu
estrada nad Jeziorem Drwęckim w Ostródzie
17 – Wyścig kajakowy samorządowców na

trasie: śluza Ostróda – molo na Jeziorze Drwęckim
17 – Koncert duetu z Kaliningradu Natalia Sosnina i Andriej Bobrow estrada nad Jeziorem Drwęckim w Ostródzie
17.30 – Pokaz wyczynowy ślizgów na nartach wodnych wyciąg nart wodnych na Jeziorze Drwęckim
17.45 – Rodzinny konkurs estradowy „Kanaliada”
estrada nad Jeziorem Drwęckim w Ostródzie
18.10 – Wyścig kajakowy dziennikarzy na trasie: śluza Ostróda – Taverna na Kanale Młyńskim Kanał Ostródzki – Kanał Młyński

18.50 – Koncert zespołu Ja Kapela estrada nad Jeziorem Drwęckim w Ostródzie
19.10 – Rejs spacerowy po Jeziorze Drwęckim dla zwycięzców turnieju „Kanaliada” i wyścigów kajakowych statek Żegluga Ostródzko-Elbląskiej na Jeziorze Drwęckim
19.20 – Koncert zespołu szantowego Aquatic estrada nad Jeziorem Drwęckim w Ostródzie
19.30 – Otwarty Plenerowy Pokaz Filmów o Kanale Elbląskim dziedziniec ostródzkiego zamku
20 – Koncert grupy K.O.M.P. estrada nad Jeziorem Drwęckim w Ostródzie
20 – Parada jachtów – Jezioro Drwęckie

21.30 – Pokaz sztucznych ogni i zakończenie imprezy nabrzeże Jeziora Drwęckiego

Działania towarzyszące:

1. Podczas festynu w pobliżu estrady funkcjonuje stoisko promocyjne KKE.
2. W dniu festiwalu w holu hotelu Platinum w Ostródzie przeprowadzane będą publiczne otwarte pokazy makiety pochylni Oleśnica.
3. W dniu festiwalu, w godzinach popołudniowych, na dziedzińcu ostródzkiego zamku czynna będzie plenerowa wystawa fotograficzna „Kanał Elbląski – historia i współczesność”.

Raj dla wodniaków

Każdy, kto chciałby wypocząć na wodzie, znajdzie odpowiednią dla siebie propozycję, gdyż kraina Kanału Elbląskiego to prawdziwy raj dla wodniaków

Na chętnych czekają statki spacerowe, którymi można odbyć wycieczkę po uroczych zakątkach jezior Jeziorak i Drwęckie. Natomiast rejs po Kanale Elbląskim na różnych odcinkach pozwoli wszystkim zapoznać się z tym unikalnym na skalę światową zabytkiem techniki. Z pokładu statku podziwiać można wyjątkowe krajobrazy krainy, bogactwo flory i fauny. Jezioro Druzno – część szlaku Kanału – to jeden z bogatszych rezerwatów ptactwa wodnego i błotnego.

Na żeglarzy czekają liczne dobrze wyposażone przystanie jachtowe rozlokowane wzdłuż brzegów jezior i rzek. Oprócz pomostów cumowniczych oferują wypożyczenie sprzętu wodnego, noclegi – począwszy od pół namiotowych po komfortowe pokoje hotelowe – oraz szeroką bazę gastronomiczną. Duże przystanie z pełną ofertą turystyczną znajdują się w Iławie, Siemianach, Makowie czy Szalkowie nad Jeziorkiem, w Ostródzie nad jeziorem Drwęckim i w Elblągu. Na Jezioraku czeka ponadto 27 pomostów z toaletami i pojemnikami na odpady przygotowanych przez Związek Gmin Jeziorak. Leżąca na

południowym krańcu Jezioraka Iława to prawdziwa mekka żeglarzy.

Tu koncentruje się życie wodniackiej braci. Z Iławy warto wyruszyć w rejs, który po przepłynięciu szlaku Kanału Elbląskiego można zakończyć w jednym z bałtyckich portów. Szlak ten jest oznakowany i przebiega trasą Iława – Jażdżówki – Chmielówka – Miłomłyn (32 km) – Małdyty – jezioro Druzno – Elbląg (63 km) – Zalew Wiślany – Gdańsk – Morze Bałtyckie (ok. 73 km). Można też wybrać jeden z kilku innych szlaków, np. z Iła-

wy do Ostródy i Starych Jabłonek, do Zalewa lub żeglować między pięknymi wyspami i zatokami jezior.

Bogatą ofertę znajdują tu także amatorzy kajakarstwa. Liczne trasy kajakowe umożliwiają dotarcie do ciekawych miejsc na szlaku Kanału Elbląskiego zarówno wytrawnym, jak i początkującym kajakarzom. Niezapomnianych wrażeń dostarczy spływ rzeką Drwęcą i Iławką lub po Kanale Elbląskim w okolicach Elbląga. Niezwykłą przygodą jest pokonanie szlaku Iława – Iława (136,7 km): przez rze-

ki i jeziora Pojezierza Iławskiego.

Kajakarze lubiący rywalizację mogą spróbować swoich sił na profesjonalnym torze kajakowym w Ostródzie. Tu znajduje się również jeden z najdłuższych w Polsce wyciągów nart wodnych.

Dla spragnionych słońcem i wodnych kąpiel przygotowano bezpieczne plaże i kąpieliska położone zarówno w miastach, np. Ostródzie i Iławie, jak i w cichych i spokojnych miejscach nad licznymi jeziorami krainy.

Konne wędrówki

Kraina Kanału Elbląskiego daje możliwości wypoczynku nie tylko na wodzie. Oferta kierowana do zainteresowanych aktywnym wypoczynkiem jest bardzo bogata

Sami tylko miłośnicy koni mają możliwość wyboru różnych form rekreacji. Od nauki jazdy konnej poprzez wycieczki bryczką lub wierzchem organizowane w trakcie wypoczynku w jednym z licznych gospodarstw agroturystycznych, zimowe kuligi po

kilkudniowe rajdy konne, w trakcie których podziwiać można skarby architektury i przyrody krainy. Zainteresowani rehabilitacją znajdują ośrodki hipoterapii, a rodziny z dziećmi gospodarstwa pełne przyjaznych zwierząt, gdzie na małych dżokejów czekają kucyki i osiołki.

Dużym zainteresowaniem wśród członków klubów jeź-

dzieckich cieszą się organizowane między innymi w Stadninie Koni Rzeczna koło Pasłęka zawody jeździeckie w skokach. Są one też atrakcją dla przebywających w okolicy turystów.

Z kolei stajnia Niesamowity Dwór w Jerzwałdzie zaprasza na rajdy konne. Można wziąć udział w wyprawie na pola

Grunwaldu lub udać się śladami bohaterów powieści Zbigniewa Nienackiego.

Gospodarstwo agroturystyczne Żrebaczówka w Liwie proponuje obozy konne dla dzieci i młodzieży.

W każdym z tych miejsc, jak i w wielu innych, również indywidualny turysta znajdzie ofertę dla siebie.

Szlaki rowerowe krainy Kanału Elbląskiego

■ **Międzynarodowy szlak rowerowy R-1 Francja – Niemcy – Polska – Rosja (zielony – 675,6 km)**

Rzeka Dzierżgoń, Świdry, Święty Gaj, Stare Dolno, Brudzędy, Nowe Dolno, Wiśniewo, Krzewsk, Tropy Elbląskie i Raczek Elbląskie, Elbląg, Bielany Wielkie, Zajazd, Krasny Las, Łęczce, Kadyny, Tolkmicko, Frombork do granicy z obwodem kaliningradzkim.

■ **Transgraniczny szlak rowerowy R-64 Piaski – Braniewo (zielony – 187 km)**
Kępiny Wielkie – prom na Nogacie, Cieplice, wzdłuż Cieplicówki i Zalewu Wiślanego, Nowe Batorowo, wzdłuż rzeki Elbląg, Nowakowo, Rubno, Elbląg, Bielany, Krasny Las, Próchnik, Łęczce, Poloniny, Suchacz, Pęklewo, Kadyny, Kikoty, Tolkmicko, Chojnowo, Krzyżewo, Nowiny, Ronin, Frombork, Różaniec, Nowa Pasłęka, Klejnowko, Ułowo do dworca PKP w Braniewie.

■ **Czerwony szlak rowerowy Kisielice – Jezierzycze**
Jezierzycze, Tynwałd, Rudzienice, Kałdunki, Małyki, Gromoty, Ławice, Dziany, Iława, Karaś, Wonna, Wielka Wólka, Gulb, Trupel, Kisielice.

■ **Czerwony szlak rowerowy Miłomłyn – Miłomłyn**
Miłomłyn Śluza, Wydmuch, Majdany Małe, Leśna Zatoka, Winiec, Tarda, Ziemiński, Jaz Miłomłyn, Miłomłyn Śluza.

■ **Niebieski szlak rowerowy Zalewo – Miłomłyn – Iława**
Zalewo, Trąbity, Międzyczód, Śliwa, Boreczno, Duba, Mozgowo, Karnity, Dębinka, Miłomłyn, Piławki, Śluza Zielona, Lubień, Liwa, Zalewo, Gil Mały, Gil Wielki, Wiewiórka, Frednowy, Tynwałd, Jezierzycze, Jażdżówki, Kwiry, Szalkowo, Iława.

■ **Niebieski szlak rowerowy „Wokół jeziora Druzno”**
Raczek Elbląskie, Tropy Elbląskie, Żurawiec, Krzewsk, Wiśniewo, Dzierżgonia, Nowe Dolno, Stankowo, Wężina, Komorowo Żuławskie.

■ **Niebieski szlak rowerowy „W krainie wiatraków” Kisielice – Trupel**
Kisielice, Krzywka, Wałdowo, Goryń, Trupel.

■ **Zielony szlak rowerowy Elbląg (Rubno Wielkie) – Iława**
Elbląg – Rubno Wielkie, Nowakowo, Kępa Rybacka, Bielnik II, Kazimierzowo, Władysławowo, Wikrowo, Jegłownik, Gronowo Elbląskie, Różany, Zwierzeńskie Pole, Zwierzno, Kępnowo, Brudzędy, Stare Dolno, Święty Gaj, Kwietniewo, Rychliki, Marwica Wielka, Jelonki, pochylnia Jelenie, pochylnia Oleśnica, pochylnia Kąty, Lepno, Bartno, Kreki, Wielki Dwór, Jarnołtowo, Bądko, Zalewo, Dobrzyki, Jerzwałd, Siemiany, Piotrkowo, Szarykowo, Szymbark, Ząbrowo, Kamionka, Iława.

■ **Zielony lokalny szlak rowerowy Ostróda – Ostróda**
Ostróda, Czarny Róg, Glimy, Liwa, Rogowo, Boguszewo, Drwęca, Sambarowo, Sambarówko, Turznica, Nastajki, Smykowo, Brzydowo, Kraplewo, Lubajny, Ostróda.

■ **Zielony regionalny szlak rowerowy NIL 13z**
Iława Główna PKP, Katarzynki, Radomno Iława – przy węźle kolejowym PKP zbiega się szlak zielony z Iławy do Radomka, czerwony z Jezierzyc do Kisielic i czarny z Iławy do Ostródy.

■ **Żółty szlak rowerowy Elbląg – Goryń**
Elbląg, Gronowo Górne, Nowina, Przeszmark, Piłona, Myślęcina, Pasięki, Weklice, Aniołowo, Mariana, Pasłęk, Gołąbki, Rogajny, Surowe, Kwitajny, Zielno, Kronin, Wójtowizna, Zielonka Pasłęcka, Sambród, Leśnica, Małdyty, Zajezerze, Jarnołtowo, Bądko, Zalewo, Pórwies, Witoszewo, Bądze, Kamieniec, Olbrachtowo, Olbrachtówko, Michałowo, Susz, Bałoszyce, Łęgowo, Kisielice, Goryń.

■ **Żółty szlak rowerowy Tarda – Tarda**
Tarda – Szeląg

■ **Żółty „szlak do miejskich wód” Elbląg – Elbląg**
Hotel Europa w Elblągu, Jagodnik, Rakowo, Jelenia Dolina, Próchnik do Rubna Wielkiego (dzielnicy Elbląga).

Czarny szlak rowerowy (87 km)
Iława, Katarzynki, Radomno, Szczepankowo, Głądy, Durag, Lichtajny, Kajkowo, Ostróda.

■ **Czarny szlak rowerowy Karnity – Liwa**
Karnity Zamek, Karnity, Dębinka, Zalewo, Gil Mały, Boguszewo, Rogowo, Liwa.

■ **Czarny szlak rowerowy Pasłęk – Oleśnica**
Pasłęk, Krasin, Oleśnica (PKS Oleśnica nad Kanalem Elbląskim).

■ **Czarny szlak rowerowy Wężina pochylnia Jelenie**
Wężina, Dłużyna, Nowy Dwór, Druzno, pochylnia Jelenie.

Szlaki piesze w krainie Kanału Elbląskiego

■ Szlak Kopernikowski WM-6-c czerwony Olsztyn – Grudziądz (390 km)
Mingajny, Narusa, Tolkmicko, Wysoki Bór, Biela Leśniczówka, Kadyny, Suchacz, Łęczce, Jagodnik, Próchnik, Dąbrowa, Bażantarnia, Elbląg, Bielnik II, Bielnik I, prom na Nogacie (Kępiny Wielkie) do Kępek w województwie pomorskim PTTK Elbląg (153,9 km).

■ Szlak Świętego Wojciecha WM-2004-n niebieski Elbląg-Zdrój – Święty Gaj (42 km)
Elbląg-Zdrój, Stare Miasto Elbląga, wał przeciwpowodziowy rzeki Tyny, Raczek Elbląskie, Tropy Elbląskie, wzdłuż jeziora Druzno do osady Jeziorna, Węgle, Żukowo, Jurandowo, Zówiniec, wałami Dzierżgonki przez Mokre, Stobno, Dzierżgonka, Rachowo, Brudzędy, Stare Dolno, Kwietniewo do Świętego Gaju. Długość szlaku wynosi 42 km.

■ Szlak okrężny WM-2001-n Elbląg – Elbląg (niebieski)
Elbląg – Bażantarnia – Elbląg.

■ Szlak napoleoński WM-1564-z Kwidzyn – Iława (zielony 90 km)
Kwidzyn, Prabuty, jezioro Burgale, Kamieniec, Olbrachtowo, Fabianki, Solniki, Piotrkowo, Szymbark, Kamionka, Iława.

■ Szlak żuławski WM-2005-z i PM-2005 Gronowo Elbląskie – Stare Pole (zielony 8,4 km)

dworzec PKP Gronowo Elbląskie, Jegłownik, Oleśno, Dworki, Fiszewo, Kolonia Stare Pole, Kikajty i Szlabanowo, dworzec PKP Stare Pole.

■ Szlak „Ścieżka jaszczurek” WM-2003-z
Elbląg – Bażantarnia – Stagniewo.

■ Szlak okólny
Elbląg (pętla tramwajowa) – Bażantarnia – Elbląg

Szlaki wodne

■ Kanał Elbląski
Z Elbląga przez jezioro Druzno (0,3 m n.p.m.), pochylnię Całuny Nowe (13,83 m n.p.m.), pochylnię Jelenie (35,82 m n.p.m.), pochylnię Oleśnica (60,02 m n.p.m.), pochylnię Kąty (78,90 m n.p.m.) i pochylnię Buczyniec (99,52 m n.p.m.) oraz jezioro Piniewo (99 m n.p.m.), jezioro Sambród (99 m n.p.m.), Małdyty, jezioro Ruda Woda (99 m n.p.m.), Jezioro Drwęckie (95,3 m n.p.m.) do Ostródy.
■ Z Elbląga do Tolkmicka i Krynicy Morskiej rzeką Elbląg do Zalewu Wiślanego

Sukcesy na targach turystycznych

Stoisko Krainy Kanału Elbląskiego zorganizowane w ramach regionalnej ekspozycji „Warmia i Mazury” w polskim pawilonie narodowym było jedną z najciekawszych prezentacji podczas odbywających się w marcu 2009 i 2010 roku w Berlinie Międzynarodowych Targów Turystycznych ITB.

Prezentacja targowa odbywała się pod nazwą „Kraina Kanału Elbląskiego”. Nazwa, m.in. poprzez udział w targach, ma się utrwalają jako nowa

marka na turystycznej mapie Warmii i Mazur. Jest ona także jednym z pierwszych efektów projektu, którego rezultatem była również prezentacja modelu pochylni Oleśnica. Demonstracja działania makiety cieszyła się powodzeniem od rozpoczęcia do zamknięcia targów. Makietę pochylni kanałowej była jedynym tego typu narzędziem promocyjnym na całych targach.

Berlin nie był jednak jedynym miejscem prezentacji regionu, Kanału Elbląskiego. Oferta regionu

została też zaprezentowana podczas Gdańskich Targów Turystycznych w kwietniu 2009 i w maju 2010 roku. Pokazano ją także na Międzynarodowych Targach Turystycznych Tour Salon 2009 w Poznaniu.

Obszar Kanału Elbląskiego był wyłącznym reprezentantem regionu zaprezentowanym w ramach polskiego stoiska narodowego zorganizowanego przez Polską Organizację Turystyczną w 2009 r. w szwedzkim Göteborgu.

♦ Targi w Berlinie

GIGANTYCZNE PIENIĄDZE NA TURYSTYCZNY ROZWÓJ REGIONU

290 milionów złotych – tyle będą kosztowały wszystkie inwestycje związane z Kanałem Elbląskim. Prawie 230 milionów złotych z tej kwoty to środki unijne

nie bez powodu tak duże pieniądze przeznaczane są na poszukiwanie możliwości rozwoju na bazie takiej atrakcji jak Kanał Elbląski. Jego ogromna wartość historyczna i kulturowa, jako jednego z najważniejszych szlaków wodnych w Polsce, ma potężny wpływ na turystykę, która jest najważniejszą gałęzią gospodarki regionu Warmii i Mazur. Realizowany w latach 2008 – 2011 „Zintegrowany system promocji turystycznej obszaru Kanału Elbląskiego” jest jednym z projektów wdrażanych w ramach programu rozwoju turystyki w obszarze Kanału Elbląskiego. Jego beneficjentami są jednostki samorządu terytorialnego: powiat elbląski, iławski i ostródzki oraz gminy wiejskie: Elbląg, Gronowo Elbląskie, Iława, Małdyty, Markusy, Ostróda, Rychliki, a także gminy wiejsko-miejskie: Miłomłyn, Pastęk, Zalewo, oraz gminy miejskie: Elbląg, Iława, Ostróda. Celem programu jest zintensyfikowanie i ujednoczenie działań promujących obszar Kanału Elbląskiego. Beneficjenci, przygotowując założenia do realizacji projektu, opracowali harmonogram różnorodnych działań. Jednym z ważniejszych przedsięwzięć zrealizowanych w 2009 roku w ramach projektu było opracowanie książki znaków Kanału Elbląskiego. Książka ma na celu wskazanie jednolitych logotypów oraz kolorystyki związanej wyłącznie z kanałem, określa także zasady używania kanałowego logo.

Harmonogram projektu zakłada w 2010 roku realizację kolejnych przedsięwzięć. Każdy z powiatów uczestniczących w projekcie otrzymał już makietę pochylni Oleśnica, która po raz pierwszy została zaprezentowana na targach w Wilnie, gdzie cieszyła się dużym zainteresowaniem. Podziwiać ją mogli również zwiedzający targi w Berlinie i Gdańsku. W marcu 2009 i 2010 roku na największych targach turystycznych na świecie ITB Berlin stoisko krainy Kanału

Elbląskiego cieszyło się dużym zainteresowaniem i wzbudzało bardzo pozytywne emocje. Istotnym zadaniem projektu jest opracowanie oraz wydanie przewodnika turystycznego z mapą w kilku wersjach językowych. Informator będzie zawierał niezbędny dla turysty poruszającego się po krainie Kanału Elbląskiego. Promocja kanału to także różnego rodzaju multimedia zapoznające potencjalnych turystów z walorami i atrakcjami Krainy Kanału

Elbląskiego. W ramach tego zadania powstaną: spot reklamowy video oraz audio, film prezentujący obszar krainy Kanału Elbląskiego, prezentacja multimedialna i strona internetowa.

Kolejne zadanie ujęte w projekcie związanym z promocją to przygotowanie imprez o charakterze cyklicznym „Festiwal krainy Kanału Elbląskiego”. W 2009 roku powiat elbląski zorganizował „Rajd gwiazdzisty po drogach i

bezdrożach”, w 2010 roku powiat ostródzki zorganizuje imprezę promocyjną „Festyn jubileuszowy KKE” związaną z obchodami 150. rocznicy uruchomienia Kanału Elbląskiego. W roku 2011 zaplanowany jest „Rajd Pana Samochodzika”, który przygotuje powiat iławski. Dotarcie do społeczności europejskiej umożliwia natomiast organizacja wizyt studyjnych dla dziennikarzy i touroperatorów krajowych i zagranicznych.

♦ PRODUKTY PROJEKTU

Makieta pochylni. To model kompozycji przestrzennej zespołu elementów składających się na pochylnię Kanału Elbląskiego, w tym budowli, urządzeń, konstrukcji maszynowych, odwzorowania ukształtowania terenu, zbiorników wodnych, platform, statków i innych – w określonej skali i rozmiarach umożliwiających jej ekspozycję w pomieszczeniach zamkniętych, na imprezach targowych, wystawach oraz w plenerze. Elementy makiety są połączone w ruchomy układ mechaniczny pozwalający na czytelne przedstawienie zasady działania pochylni.

Mobilne stoiska wystawienniczo-promocyjne. Konstrukcja wyposażona jest w lamy informacyjne, podesty, sprzęt multimedialny, minizaplecze, fotogramy wielkoformatowe, ekspozytury, stojaki. Służą do ekspozycji wystawienniczych na targach i imprezach plenerowych w celu promocji obszaru Kanału Elbląskiego i pracy informatorów podczas tych imprez z wykorzystaniem najnowszych technik multimedialnych.

Opracowanie oraz wydanie przewodnika i mapy w siedmiu wersjach językowych. Łączny nakład przewodnika 120 tys. egzemplarzy, a mapy 150 tys. Będzie to ilustrowane wydawnictwo w wersjach językowych: polskiej, angielskiej, niemieckiej, włoskiej, rosyjskiej, ukraińskiej i francuskiej, zawierające charakterystykę obszaru Kanału Elbląskiego, opis podstawowych produktów tu występujących, bazę noclegową, gastronomiczną i podstawową infrastrukturę turystyczną oraz podstawowe informacje niezbędne dla turystów.

Strona internetowa – portal podlegający systematycznej administracji, redakcji i aktualizacji oraz obszernie informować o postępach realizacji projektu, a także możliwościach spędzenia wolnego czasu na obszarze Kanału Elbląskiego. Przewiduje się tu także tłumaczenie umieszczanych treści na język angielski, niemiecki, rosyjski.

Gadżety promocyjne – przedmioty pełniące funkcje reklamowe, promujące obszar, m.in. długopisy, ołówki, notatniki, karteczki, koszulki, czapeczki, kurтки, kompas, kubki itp. Gadżety będą wykorzystywane podczas imprez promocyjnych, targów turystycznych, konferencji informujących o projekcie oraz imprez studyjnych.

Impreza promocyjna – duża impreza plenerowa pod wspólnym hasłem „Festiwal krainy Kanału Elbląskiego”. Jej głównym celem będzie promocja obszaru kanału, z wykorzystaniem innych produktów projektu (stoisko wystawienniczo-promocyjne, makieta pochylni, film promocyjny, informator, mapa, gadżety i inne).

Produkty multimedialne:

♦ **spot reklamowy video** – ok. dwudziestosekundowy film promujący obszar Kanału Elbląskiego, zrealizowany z podkładem muzycznym i lektorem w języku polskim, angielskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim.

♦ **spot audio** – wizytówka dźwiękowa – kompozycja motywu głównego oraz jego aranżacja dźwiękowa, która będzie używana podczas prezentacji obszaru Kanału Elbląskiego w mediach i w czasie różnych wydarzeń kulturalnych.

♦ **produkcja filmu** – film promocyjny ukazujący piękno i różnorodność kulturowo-przyrodniczą obszaru Kanału Elbląskiego, trwający 15 minut, zrealizowany z podkładem muzycznym i lektorem w języku polskim, angielskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim.

♦ **prezentacja multimedialna** – zbiór danych, informacji i efektów, zbudowany według czytelnej struktury. Zawiera podstawowe informacje oraz charakterystykę obszaru Kanału Elbląskiego wraz z informacjami o bazie noclegowej, gastronomicznej i infrastruktury turystycznej (atrakcje, za- bytki, trasy i urządzenia dla turystów). Prezentacja w siedmiu wersjach językowych składać się będzie z tekstów, grafik, fotografii, podkładu muzycznego i lektorskiego, filmów i animacji.

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Zintegrowany system promocji turystycznej obszaru Kanału Elbląskiego”, realizowany w partnerstwie samorządu województwa warmińsko-mazurskiego z powiatami: elbląskim, iławski, ostródzkim.

Projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013

Warmia i Mazury regionem zjednoczonej Europy

